

Ime:	
Razred / Godina:	

Standardizirani prema kompetencijama orijentirani pismeni
ispit zrelosti / ispit zrelosti te diplomski ispit

15. svibnja 2024.

Hrvatski

Upute za obradu teksta

Vrlo štovani kandidat! Vrlo štovana kandidatkinja!

U okviru ove klauzure pred Vama su ukupno tri tematska paketa s po dvije zadaće. Odaberite jedan od tri tematska paketa i obradite obje zadaće uz odabranu temu.

tematski paketi	zadaće
1. Književnost – umjetnost – kultura	Zlatko Krilić: <i>Zašto mene svi odgajaju ili Batina je izašla iz raja</i> Božidar Prosenjak: Sedam jedinica interpretacija teksta (405 do 495 riječi) 2 privitka (kratke priče)
	Odrastanje u umjetničkoj obitelji komentar (315 do 385 riječi) 1 privitak (članak)
2. Glazba	Inovativna nastava analiza teksta (405 do 495 riječi) 1 privitak (članak)
	Glazbene aktivnosti pismo čitatelja (315 do 385 riječi) 1 privitak (članak)
3. Financije	Prabake i novac rasprava (405 do 495 riječi) 1 privitak (komentar)
	Start-up komentar (315 do 385 riječi) 2 privitka (članci)

Za obradu Vam stoji na raspolaganju 300 minuta radnog vremena.
Zadaće se mogu obraditi neovisno jedna od druge.
Koristite plavu ili crnu kemijsku olovku ili pero koje nije moguće izbrisati!
Koristite isključivo papir koji ste dobili od nas! Sve što piše na listićima, a nije precrtano ubraja se u ocjenjivanje. Precrtajte sve bilješke na papiru!
Napišite na svaki list papira svoje ime i broj stranice u tekućim brojevima! Navedite broj odabranog tematskog paketa i naslov dotične zadaće!
Ukoliko radite kompjutorom, uredite prije početka priglavljeni redak u kome piše vaše ime i broj stranice.
Kao pomoćno sredstvo dozvoljeni su tiskani, a ako radite kompjutorom i elektronski rječnici.
Korištenje (tiskanih ili online dostupnih) enciklopedija ili elektronskih informacijskih izvora nije dozvoljeno.
Uz bilježnicu morate predati i sve dodatne listove papira koje ste koristili.
Vaš se rad ocjenjuje prema sljedećim kriterijima:

- sadržaj
- struktura teksta
- stil i izražaj
- normativna jezična ispravnost

Puno uspjeha!

Tema 1: Književnost – umjetnost – kultura

Zadatak 1

Zlatko Krilić: *Zašto mene svi odgajaju ili Batina je izašla iz raja*

Božidar Prosenjak: *Sedam jedinica*

Napišite interpretaciju teksta!

Pročitajte dvije kratke priče *Zašto mene svi odgajaju ili Batina je izašla iz raja* (2001.) Zlatka Krilića (privitak 1) i *Sedam jedinica* (1997.) Božidara Prosenjaka (privitak 2).

Napišite **interpretaciju teksta** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Sažmite svojim riječima sadržaj tekstova!
- Analizirajte jezik i strukturu tekstova!
- Iznesite svoje mišljenje o tome koliko su odgojni stilovi u zadanim tekstovima aktualni!
- Obrazložite poruke oba teksta!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 1 / Privitak 1

Zlatko Krilić: *Zašto mene svi odgajaju ili Batina je izašla iz raja* (2001.)

- Uvijek me zanimalo što se skriva iza riječi *odgoj*. Što zapravo ona znači?
 Odgoj?
- Stariji to često izgovaraju, ali nikad ne uspijevam dobiti točan odgovor na pitanje koje je značenje te riječi. Nitko ne zna ili neće priznati da zna.
- Nedavno sam, nažalost, saznao. 5
- Tog smo se dana Marko i ja igrali lovaca. Lutali smo nepreglednim stepama i neprohodnim džunglama sa spremnim puškama. Lovili smo sve što se micalo. Već smo uhvatili tri tigra i jednog lava kada je, bez ikakva razloga, prsnulo staklo na prozoru susjede Ivanke.
- Tko je to učinio!? – izjurila je susjeda iz kuće. 10
- Ja... – priznao je Marko.
- Nije ništa drugo ni mogao učiniti jer nas je obojicu držala za uši.
- Nismo htjeli razbiti prozor – promucalo sam – nismo njega gađali.
- Nego?
- Gađao sam vašu mačku na prozoru – reče Marko. 15
- Na to je pobjesnula. Tresnula je Marku pljusk. Htjela je i meni, ali je promašila.
- Kako ste neodgojeni! – vikala je za nama. – Reći ću ja to vašim roditeljima!
- Navečer sam, skriven iza ograde, slušao kako Markov tata odgaja mog prijatelja. Tako ga je odgajao da se Markov plač čuo tri ulice uokrug.
- Odgojati, dakle, znači tući. Odgojiti je ljepši izraz za *isprebijati*. 20
- Od tada sažalijevam dečke za koje mi kažu:
- Vidiš kako je on lijepo odgojen.
- Odmah tražim masnice po njegovom licu. Jadnik. Tako mlad, a već tako odgojen.
- I ti bi trebao biti kao on – govore mi pokazujući pristojne, odgojene dečke.
- Neću nikada, obećajem! – odmah se uplašim. – Neću nikada biti kao on, samo me 25
- nemojte tući.
- Zašto djecu tuku kada nešto naprave, a odrasle ne?
- Kad je moj ujak razbio vaz, mama je samo rekla:
- Pazi malo!
- Da se to meni dogodilo, bilo bi drukčije. Zato sam i rekao mami:
- Sad ga istuci! 30
- Koga?
- Ujaka.
- Zašto?
- Zato što bi mene pljesnula za istu stvar. 35
- On je već odrastao.
- Baš zato! Odrastao je, pa može više paziti.
- Ima mali pravo – nasmijao se ujak – istuci me.
- Mama se samo smijala i nije ga istukla.
- To nije pošteno – rekoh. 40
- Joj, ti pričaš o batinama kao da te svaki dan tučem – uozbiljila se mama.
- Ti ne – rekao sam i pogledao svoja dva starija brata. Uvijek je bilo ovako:
- Ja bih nešto napravio, bilo što, ali nešto zbog čega bi me mama trebala odgajati. Ona bi uzela šibu i krenula prema meni.

- Ne čini to – govorio sam joj povlačeći se prema kutu – kasnije će ti biti žao, znam ja. 45
- Već sada mi je žao, ali moram – i dalje se, prijeteci, približavala.
- Ma, ne moraš...
- Moram.
- Nemoj, molim te – bio sam u kutu i više se nisam imao kamo povlačiti.
- U posljednjem trenutku, uvijek u posljednjem trenutku, kad se već dizala ruka sa šibom, odnekud bi se pojavila moja baka. Voljena baka. Pojavila bi se kao dobra vila. 50
- Nemoj ga – rekla bi baka.
- Mama bi se na trenutak okrenula da baki objasni kako ipak mora, a meni je to bilo dovoljno da pobjegnem na dvorište.
- Tu bi me uvijek uhvatila ona dvojica. Darko i Željko. 55
- Balonja, što si opet napravio!? – rekli bi i na brzinu me temeljito odgojili, odnosno istukli.
- Onda bih ja, plačući, otišao u kuću i rekao mami da su me oni istukli.
- Onda bi mama istukla njih zato što su istukli mene.
- Onda bi oni istukli mene zato što sam rekao mami da su me istukli, pa je ona zbog toga istukla njih. 60
- Onda bih ja rekao mami da su oni istukli mene zato što je ona istukla njih zbog toga što su oni istukli mene, pa bi ih mama istukla.
- Onda bi oni opet mene...
- Ja bih onda opet... 65
- Pa bi mama njih opet...
- Pa bi oni...
- Pa bih ja...
- Pa bi mama...
- Tako samo se odgajali čitave dane. To bi trajalo tako dugo dok se svi bismo izmorili, ili dok se Darko i Željko ne bi počeli međusobno odgajati, ili dok mama ne bi priprijetila meni zato što tužakam. 70
- Ponekad sam bio toliko odgojen da sam jedva hodao.
- Nažalost, nisu me odgajala samo braća. Jednom me na igralištu iza škole izodgajao jedan dječak iz petog razreda. Ja sam to rekao Darku i Željku, pa su oni za vrijeme odmora odgojili njega. 75
- I u mojem se razredu vrlo često međusobno bavimo odgojem, a i neki nas učitelji pokatkad odgajaju.
- Batina je izašla iz raja! – kažu stariji. 80
- Ja im vjerujem.
- Naravno da je batina izašla iz raja. Da je tamo ostala, to sada ne bi bio raj.

Izvor: Krilić, Zlatko (2001.): *Šaljive priče i priče bez šale*. Zagreb: ABC naklada, str. 54–58.

Objašnjenje riječi:

balonja: onaj koji je nezreo i nedorastao

DODATNE INFORMACIJE:

Zlatko Krilić (Osijek, 1955.): hrvatski književnik i scenarist

Zadatak 1 / Privitak 2

Božidar Prosenjak: *Sedam jedinica* (1997.)

Matiji srce tuče u grudima kao da će poludjeti. Mama je bila u školi. U kući će nastati pakao. Najradije bi nestao sa svijeta.

– Znala sam da je loše, ali tako loše!? – uzdahne mama.

– Koliko jedinica ima? – upita tata.

– Sedam! A preostala su još samo tri mjeseca do kraja školske godine.

5

Učiteljica kaže da će Matija pasti razred.

– U redu! – tata pogleda dječaka. – Dođi u moju radnu sobu. Vrijeme je za jedan muški razgovor. – Otac je sjeo za stol.

– Ne znam što mi je bilo. Ako hoćeš, možeš me istući! – pokušao se opravdati dječak.

– Sinko, ne želim te istući, nego ti želim pomoći! – odgovori tata blago i pozove ga da mu sjedne u krilo. – Vidiš, Matija, ti si jednako moj sin kad mi donosiš kući jedinice ili petice. Ti ne moraš biti doktor, inženjer ili profesor da bih te ja volio. Ja ne tražim od tebe da ti završiš ovaj razred ako ne možeš. I mnogi ponavljači su poslije u životu postali veliki i plemeniti ljudi. Znaš što ja želim? Samo mi pokaži da si se trudio. Tako ću znati da i ti mene voliš. To mi je dovoljno. Bori se i idi naprijed dokle te pamet nosi. Ali ako ne uspiješ, ja te uvijek ovdje čekam raširenih ruku. Nas dvojica ćemo i tada nešto lijepo zajedno stvoriti. Razumiješ?

10

15

Matija je stisnuo glavu ocu na prsa i tiho lijevao suze. A sljedećih tjedana učiteljica se nije mogla načuditi što se to dogodilo s njim. Za njega su uskoro počeli navijati svi učenici, pa čak i profesori. Bila je velika pobjeda za cijelu školu kad je Matija ispravio posljednju jedinicu i položio razred.

20

Izvor: Prosenjak, Božidar (2005.): *Sijač sreće*. 5. izdanje. Zagreb: Alfa d.d., str. 41–42.

DODATNE INFORMACIJE:

Božidar Prosenjak (Kuzminec kraj Koprivnice, 1948.): hrvatski književnik i novinar

Tema 1: Književnost – umjetnost – kultura

Zadatak 2

Odrastanje u umjetničkoj obitelji

Napišite komentar!

Situacija: Na nastavi hrvatskoga jezika trebate predstaviti različite modele obitelji u austrijskome i hrvatskome društvu. Napišite komentar o životnome putu hrvatskih spisateljica Slavenke Drakulić i Rujane Jeger, koji će biti dostupan svima u razredu. Formulirajte odgovarajući naslov za svoj komentar.

Pročitajte članak *Mama i kći koje pišu bestselere* Nine Ožegović, objavljen u tjedniku *Nacional* broj 351 (2002.) (privitak 1).

Napišite **komentar** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Prikažite o čemu je riječ u tekstu!
- Usporedite jednu klasičnu obitelj i obitelj opisanu u tekstu!
- Obrazložite utjecaj djetinjstva na daljnji životni put!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 2/Privitak 1

Mama i kći koje pišu bestselere

Nina Ožegović

Književnice Slavenka Drakulić i Rujana Jeger majka su i kći koje će prvi put nastupiti zajedno u sklopu FAK-a na Motovunskom filmskom festivalu. [...]

Slavenka Drakulić, najprevođenija hrvatska književnica s više od 100 inozemnih izdanja, i Rujana Jeger, njena kći čija je prva knjiga „Darkroom” postala bestseller u Hrvatskoj, govore za *Nacional* o svom odnosu, Rujaninom odrastanju i Slavenkinu odgoju, te o svojim knjigama i zajedničkim projektima. [...]

Slavenka Drakulić s veseljem priča i anegdotu kad je mladi novinar Rujani Jeger napisao mail: „Ja nisam ništa pročitao od tvoje mame, ali sada ću pročitati zbog tebe.” [...]

Rujana Jeger ostavlja dojam osobe koja kreativno razmišlja. Vrlo je duhovita i zabavna, sklona lucidnim zaključcima. Na to je utjecao i njezin neformalni odgoj. Njezina majka objašnjava: „Rodila sam vrlo mlada, s 19 godina, ali sam nakon poroda morala prekinuti studij i posvetiti se djetetu, tek sam poslije diplomirala sociologiju i književnost.” Dodaje da su ona i njezin tadašnji suprug Slobodan Drakulić u odgoju kćeri bili inspirirani idejom slobodne škole Summerhill britanskog

pedagoga i psihologa Alexandra Sutherlanda Neilla. „To je bilo vrijeme *hippie* pokreta, a mi smo bili pravi šezdesetosmaši – imali smo duge kose, živjeli smo otkvačeno, putovali smo autostopom... Rujana je bila mirno dijete, uvijek se sama igrala, s četiri i pol godine naučila je čitati, čak i grčki alfabet. Puno je čitala knjige. Vodili smo je sa sobom na faks i zapravo se stalno družila s našim prijateljima jer tada u našoj generaciji još nitko nije imao djece. Tada se mnogo govorilo o alternativnom odgoju djece i htjeli smo Rujanu drukčije odgojiti. Čak sam otišla u Summerhill i počeli smo skupljati novac za Rujanino školovanje, ali tada sam se razboljela i morali smo zaboraviti tu ideju.”

„Ja sam zapravo rezultat njihova eksperimenta, koji je očito uspio”, smije se Rujana Jeger. „Mislim da je bolje što nisam završila u Summerhillu jer bih tek tada bila posve nespremna za realni svijet. Uvijek sam bila outsider: umjesto Ivice i Marice tata mi je, učeći za ispite, čitao Sokrata, a kada sam pošla u školu, doživjela sam totalni šok jer sam se prvi put našla u gomili djece. Svatko je imao brata ili sestru, ili je išao u vrtić, a moji prijatelji su svi imali više od 20 godina. Teško sam se socijalizirala, a kako smo se često selili, uvijek sam bila ,nova u razredu’ i ,ona mala s čudnim imenom’. Svakako, dobila sam drukčiji pogled na svijet, ali teško mi

je reći jesam li takvim odgojem dobila nešto više i bolje od onih koji su odgajani tradicionalno, jer nisam u njihovoj koži. Kako su me roditelji odgajali kao vegetarijanku, ni danas ne mogu jesti meso, a da se ne sjetim riječi: „Ne možeš jesti malo tele jer će mama plakati za njim.” Premda su djedovi i bake bili jako zabrinuti za moj razvoj, narasla sam do 180 centimetara”, ispričala je Rujana Jeger.

„Mislim da sam se trebala više baviti njome, voditi je na razne aktivnosti, sudjelovati u njezinu učenju. Gotovo nikad se nisam pojavila u školi!”, kaže Slavenka Drakulić, dok kći demantira: „Mislim da si se dovoljno bavila mnome. Zar sam trebala ići na balet i klavir? Mislim da su djeca kojom su se njihovi roditelji previše bavili često opterećena. Kad sam upoznala svoga muža, bilo mi je užasno neobično što je on cijeli život živio u istoj kući.”

Slavenka Drakulić i Rujana Jeger jako su bliske, telefonom ili e-mailom komuniciraju nekoliko puta dnevno, ali bi voljele da se češće viđaju. „Između nas je razlika od samo 19 godina i što smo starije ta razlika postaje sve manja”, kaže majka, dodajući da joj je posebno drago što su već došle u fazu kad se Rujana prema njoj katkad ponaša zaštitnički. [...] Rujana kaže da je ona kroz bolest i dva razvoda majci bila glavna točka

stabilnosti i sigurnosti. Na pitanje je li patila zbog toga kaže: „Nikad nisam bila ljubomorna ni na muževe svoje majke, a ni na žene svoga oca. Bilo mi je najvažnije da su sretni pa sam i ja onda na miru. Naravno da je bilo konflikata. Kad sam krajem osnovne škole krenula na zagrebački hipodrom, moja se mama pretjerano brinula hoće li mi se što dogoditi. Naime, jedna je curica bila poginula na jahanju,

pa danas to razumijem, ali tada mi je mama bila jako naporna. U pubertetu sam se puno svađala i s mamom i tadašnjim očuhom Mirkom Ilićem, i to oko izlazaka. Ponekad bi oko četiri ujutro došao i izvukao me za uho iz Lapidarija pred cijelim društvom”, priča. „On je razvijao moj smisao za umjetnost: dok su ostali čitali *Alana Forda*, u našu su kuću smjeli samo vrhunski stripovi. Također smo

dijelili ljubav prema glazbi: on je iz Londona 1978. donio *punk* koji je izvršio nepovratni utjecaj na mene. Dijelili smo i jednadžbe iz matematike nad kojima je zbog mene sjedio jednako dugo kao nad mnogim ilustracijama”, smije se Rujana. „Matematika mi, naime, nikad nije išla, a dobre ocjene su bile uvjet za izlaske!” [...]

Izvor: <http://arhiva.nacional.hr/clanak/13176/mama-i-kci-koje-pisu-bestselere> [11.12.2023.], skraćeno.

DODATNE INFORMACIJE:

Slavenka Drakulić (Rijeka, 1949.): hrvatska književnica i novinarka

Rujana Jeger (Zagreb, 1968.): hrvatska književnica

Alan Ford: talijanski strip (prvi put objavljen: 1969.). Radnja stripa odvija se u New Yorku. Zanimljivo je da je *Alan Ford* postigao najveću slavu na području bivše Jugoslavije.

FAK: Festival alternativne književnosti

Summerhill: privatna alternativna škola internatskoga tipa u Engleskoj. Pohađaju je učenici od 5. do 16. god. života. Njezin je osnivač Alexander Sutherland Neill (1883.–1973.), po čijim koncepcijama antiautoritarnoga odgoja škola radi i danas.

Tema 2: Glazba

Zadatak 1

Inovativna nastava

Napišite analizu teksta!

Pročitajte članak *Kako nastava glazbene kulture može biti zanimljiva* autorice Pine Žilić s internetske stranice *Školski portal* od 28. siječnja 2019. (privitak 1).

Napišite **analizu teksta** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Kratko sažmite o čemu se u tekstu radi!
- Analizirajte jezik i strukturu teksta!
- Prosudite za koga i s kojom namjerom je napisan ovaj tekst!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 1 / Privitak 1

OŠ LUDINA I OŠ ZORKA SEVER, POPOVAČA

Kako nastava glazbene kulture može biti zanimljiva

Pina Žilić

Siječanj je uvijek mjesec za nove početke. Promjene. Prihvaćanje izazova koji nas čine živima. Kao da se pomalo natječemo sami sa sobom u želji da budemo bolji. Ispitujemo svoje granice. Tako u razmišljanjima dođemo i do novih ideja.

Svaki učitelj želi da učenici obožavaju njegove satove. A danas je zaista lako biti dosadan. Pozornost današnje djece vrlo je kratka, zanimanje se broji u sekundama prije nego što u mislima [ili naglas] sat proglase dosadnim. Pokušala sam ih preduhitriti novim sadržajima prije nego što zakolutaju očima.

5

.....
„Gdje riječi ne vrijede, glazba progovara.”

– H. C. Andersen
.....

Prvo sam „otkrila” *Kahoot*. Učinio mi se jednostavnim i zanimljivim programom. Napravila sam nekoliko kvizova zato što sam željela naučiti kako se to radi. Onda sam ga isprobala u razredu, što je izazvalo toliko oduševljenje mojih učenika da više nije bilo povratka.

10

Što god bismo radili, oni su me „ucjenjivali” svojom dobrotom kako bi nakon toga mogli igrati *Kahoot*.

Zanimljivo! Sad sam u prednosti. Njihova sreća nagradila je moj trud.

15

Nisam uopće mislila da će ih toliko zabaviti pitanja koja bih im i inače postavila u razredu. *Kahoot* se pokazao izvrsnim za podizanje atmosfere u učionici. S nekoliko pitanja [najbolje do 15] ponavljamo ili utvrđujemo gradivo. Natjecateljski duh [poput igre Milijunaša] potaknut je i zvukovima aplikacije, a s obzirom na to da je ograničen s vremenom oduzet će tek nekoliko minuta nastave.

U početku smo upotrebljavali mobitele, a sad imamo tablete u školi pa svaki učenik samostalno odgovara na pitanja. Katkad igramo u timovima. Pobjednika kadšto nagradimo i ocjenom pa zatim odigramo cijeli kviz još jednom. Učenicima je to zanimljivo, jer nisu ni svjesni da uče ponavljanjem. Mogu se upotrijebiti i već gotovi kvizovi koje je netko drugi izradio. Potrebno je pridržavati se *bontona*, ne koristiti se ružnim riječima ili pogrdno nazivati timove, na što upozorava i sama aplikacija.

20

25

KAKO IZRADITI KVIZ U KAHOOTU?

- Potrebno je otvoriti besplatan *Kahoot create* i ulogirati se.
- *Kahoot* nudi nekoliko varijanti stvaranja: kviz, slaganje, rasprava i anketa.
- Najčešće upotrebljavam prve dvije mogućnosti, jer mi najviše odgovaraju.
- Nakon toga odabire se slika za naslovnicu i naziv samoga kviza.
- Predlažem da odaberete opciju da je kviz vidljiv svima kako bi se njime mogli koristiti drugi, a ne samo onaj tko ga je stvorio.

30

- Zato vam traži i ključne riječi s *hashtegovima*, tj. oznakama # [povisilice] kako bi se vaš kviz lakše pronašao u mnoštvu drugih materijala.
- Klikom na plus dodaje se pitanje po pitanje. 35
- Na svakoj se stranici postavlja jedno pitanje koje može pratiti slika [besplatna, neka od ponuđenih ili vaša] ili video [katkad se koristim linkom s Youtubea].
- Pitanja moraju biti jasna i jednoznačna.
- Nakon što se ispišu odgovori [točnije dva, tri ili četiri odgovora od kojih je jedan točan], označi se točan odgovor i potom slijedi novo pitanje. 40
- Pitanja je najbolje pripremiti unaprijed, jer se najviše vremena troši na njihovo smišljanje. Ovisno o težini pitanja, valja procijeniti koliko je vremena dovoljno za odgovor na pitanje. Prosjek koji je ponuđen jest 20 sekundi, no možete ga povećati ili smanjiti po potrebi. Kad su pitanja i odgovori napisani, jednostavno spremite kviz i koristite se njime u nastavi. Najbolje ga je isprobati i kod kuće kako biste popravili moguće pogreške. 45

U učionici morate otvoriti *Kahoot* na računalu [s projektorom] i odabrati kviz [prijavite se na *Kahoot create* i otvorite svoj kviz koji je u polici *My Kahoots*].

Učenici se služe mobitelima ili tabletima na kojima otvaraju aplikaciju *Kahoot!* [K!] te potom odabiremo način igranja [sam, tj. *classic* ili u timu]. Nakon toga svi učenici upisuju KOD igre koji se pojavi na ekranu [to je zapravo brojka, npr. 68233 koja se kod svakog igranja mijenja]. Ako igraju pojedinačno upisuju svoje ime, a ako igraju u timu odabiru ime tima pa nabroje svoja imena. Igra počinje pritiskom na tipku *start*. 50

Učenici nemaju ponuđene odgovore već samo boje, zbog čega je igra zanimljivija, a cijelo vrijeme vidite koliko učenika još nije odgovorilo te koliko je učenika odabralo odgovor a, b, c ili d. Pritiskom na tipku *next* prelazimo na sljedeće pitanje i to tek kad svi učenici odgovore. Nakon svakog pitanja tu je i ljestvica poretka pa se vidi tko ima najviše bodova. To je onaj učenik koji odgovara točno i brzo. Iako se možda čini komplicirano, u stvarnosti je, uz malo vježbe, to vrlo brza i jednostavna igra. 55

Nakon što je odgovoreno na zadnje pitanje, *Kahoot* istakne prvo, drugo i treće mjesto. Katkad nekome zakaže tehnika pa ima i ljutnje, ali zato se uvijek može ponoviti igra kako bi bilo pravedno za sve. 60

Ako ste osmislili kviz kojemu odgovore želite vrednovati ocjenom, *Kahoot* ima mogućnost spremanja statistike. Tad za svakog učenika imate uvid po pitanjima što je odgovorio točno, a što netočno. Poigrajte se i sami različitim pitanjima. Ne moraju sva pitanja biti ozbiljna. Ponegdje stavim smiješnu fotografiju kako bismo se svi bolje zabavili. Prvi je put potrebno uložiti više vremena, no kasnije ste sve brži u izrađivanju. Trud se svakako isplati. 65

[...]

Budite dio promjene. Dio ekipe koja rado usvaja nova znanja. Vaši će učenici biti sretni, jer ste se približili njihovu digitalnom svijetu.

Izvor: <http://old.skolskiportal.hr/clanak/11312-kako-nastava-glazbene-kulture-moze-biti-zanimljiva> [11.12.2023.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

bonton: pravila lijepoga ponašanja

Tema 2: Glazba

Zadatak 2

Glazbene aktivnosti

Napišite pismo čitatelja!

Situacija: Pročitali ste članak *Kad klinci zasviraju* i osjetili potrebu napisati pismo čitatelja autorici teksta u kojemu ćete izraziti svoje mišljenje o novcu, poimanju zabave i o slobodnim aktivnostima.

Pročitajte članak *Kad klinci zasviraju* autorice Ane Horvatović s internetskoga portala *roditelji.hr* od 24. listopada 2013. (privitak 1).

Napišite **pismo čitatelja** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Odredite koju korist mogu imati djeca ako se bave aktivnostima vezanima uz glazbu!
- Istražite važnost novca u mogućnostima koje roditelji mogu pružiti svojoj djeci!
- Zauzmite kritičan stav prema izjavi kako je važno da glazba djetetu ostane zabavna, a ne naporna obveza!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 2/Privitak 1

Kad klinci zasviraju

Ana Horvatić

Neovisno o tome koju vrstu glazbe slušate, iz vlastitog iskustva znate kako glazba može probuditi uspomene, popraviti raspoloženje i kako se uz nju svaki posao lakše odradi. Oni koji i sami muziciraju potvrdit će kako pjevanje ili sviranje izaziva još veći osjećaj zadovoljstva od slušanja glazbe. Pa zašto onda ne potaknuti svoje dijete na glazbeno obrazovanje i omogućiti mu da još više uživa u slušanju i produciranju glazbe.

Glazba u predškolskoj dobi

Velika većina mališana spontano reagira na različite vrste glazbe i uživa u slušanju, pjevanju i plesanju. Tako će mnogi i prije nego što svladaju hodanje, veselo dizati rukice i mahati njima kada čuju zgodnu melodiju koja prati neku reklamu na radiju ili odjavnu špicu popularne telenovele. U toj najmlađoj dobi djeca uživaju kada im roditelji pjevnuše i puštaju dječje pjesmice u izvedbi dječjih zborova ili popularnih izvođača. Ako vidite da vaše dijete u tome zaista uživa, možete ga još u predškolskoj dobi upisati u neki dječji zbor, na ritmiku, balet ili sličnu aktivnost koja je vezana uz glazbu. Vrijeme će pokazati koliko je vaše dijete zavaljelo glazbene aktivnosti. S voditeljem programa porazgovarajte o tome ima li vaše dijete smisla za glazbu i bi li ga u školskoj dobi trebalo usmjeriti na aktivnije bavljenje glazbom.

Upis u glazbenu školu

Osnovna glazbena škola traje 6 godina i djeca je pohađaju usporedno s obaveznom osnovnom školom. Osnovnu glazbenu školu moguće je upisati paralelno s prvim razredom redovite osnovne škole, ali glazbeni pedagozi preporučuju upis u drugom ili trećem razredu osnovne škole (a za neke veće instrumente poput kontrabasa i fagota granica se pomiče još više).

Sva djeca koja imaju želju pohađati glazbenu školu mogu pristupiti procjeni sposobnosti na kojoj se provjerava njihov smisao za glazbu (osjećaj za ritam i memorija). „Procjena sposobnosti” možda zvuči zastrašujuće, ali se radi o nekoliko jednostavnih zadataka poput pjevanja kratke pjesmice i udaranja ritma. Dakle, nije potrebno nikakvo predznanje niti prethodna priprema. Odmah pri upisu učenici se odlučuju za instrument koji žele svirati.

Program glazbenih škola

Program osnovne glazbene škole uključuje teoretski dio nastave, tzv. *solfeggio* i nastavu instrumenta. Nastava *solfeggia* jest skupna, a praktični dio nastave, tj. nastava instrumenta, obavezno je individualna. U prva dva razreda predviđena su samo dva sata (u trajanju od 30 minuta) instrumenta i dva sata *solfeggia* na tjedan, dakle ukupno 4 sata nastave na tjedan. U trećem razredu uvodi se i skupno muziciranje, tj. sviranje u orkestru, odnosno pjevanje u zboru.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa određuje program i upisne kvote glazbenih škola te financijski potiče program glazbenog obrazovanja. Stoga je iznos školarine koji moraju snositi polaznici, tj. njihovi roditelji, oko 1000 kn za jednu školsku godinu. U školama postoji i mogućnost unajmljivanja instrumenta, tako da roditelji ne moraju izdvojiti veća dodatna sredstva za kupnju instrumenta.

Koristi glazbenog obrazovanja

Iako je primarni smisao glazbenog obrazovanja podučiti djecu aktivnom slušanju, razviti njihov glazbeni ukus i pružiti im mogućnost uživanja u muziciranju, koristi su mnogo veće nego što se na prvi pogled čini.

Uspješno sviranje zahtijeva pravilno držanje tijela što je itekako dobro za današnju djecu opterećenu teškim školskim torbama i naviknutu na puno sjedenja u školi, ispred računala i televizora. Glazbene škole ujedno su još jedno mjesto za druženje i sklapanje prijateljstava.

Sviranje će sigurno pridonijeti i razvoju upornosti i strpljivosti, a prvi će koncerti biti dobra vježba svladavanja treme što će vašem djetetu pomoći u mnogim drugim životnim situacijama. Međutim, iznimno je važno da glazba djetetu ostane zabavna, a ne naporna obveza.

Izvor: <http://www.roditelji.hr/skola/kad-klinci-zasviraju> [11.12.2023.].

Tema 3: Financije

Zadatak 1

Prabake i novac

Napišite raspravu!

Pročitajte komentar Kristine Ercegović *Žene i novac – Što o financijama možemo naučiti od naših prabaka* s internetskoga portala *story.hr* od 20. srpnja 2020. (privitak 1).

Napišite **raspravu** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Navedite o čemu se govori u tekstu!
- Istražite kakav utjecaj može imati odnos predaka/pretkinja prema novcu na nas same!
- Raspravite je li novac tu da se troši ili je važno štedjeti!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 1 / Privitak 1

Žene i novac – Što o financijama možemo naučiti od naših prabaka

Kristina Ercegović

Već je svima poznato koliko naša uvjerenja, u ovom slučaju o novcu, imaju presudan utjecaj na kvalitetu života u tom segmentu. Odakle smo ih dobili? Pa stekli smo ih od predaka, posebice pretkinja u našem slučaju.

Kako ih osvijestiti? Probajte pogledati u živote pretkinja koliko možete. Sjetite se što sve znate o njima i načinu na koji su pričale o novcu, što su govorile, kako su se ponašale, što znate o njima od drugih članova obitelji, kako su živjele?

Sva ta uvjerenja još uvijek imaju značajan utjecaj na naš život danas pa je dobro baciti pogled na njihove živote s ciljem stjecanja nekih korisnih uvida. Prema informacijama i vlastitom iskustvu o svojim pretkinjama znam sljedeće: dvije prabake koje sam upoznala, obje bake i mama bile su Dalmatinke.

Jedna prabaka je uvijek imala svoj novac i čula sam da je s 86 godina svom unuku dala novac i zamolila ga da joj uplati hodočašće u Izrael, nije htjela slušati kako joj ostali članovi obitelji sole pamet, sama je otputovala u organizaciji Crkve i samo je sinovima poslala razglednice. To joj je bila baš velika životna želja, nije se dala smesti u ostvarenju tog nauma. I sama je to platila.

Druga prabaka davno je, čula sam, prodala komad zemlje koji je naslijedila i tim novcem platila advokata da svu ostalu zemlju provede u gruntovnicu, zatim ostavila pismenu oporuku da se sve pravedno dijeli na 4 dijela (imala je dvije kćeri i dva sina) i kćerima je zabranila da se odreknu svog dijela u korist braće. I sve to što je i danas napredno ona je napravila davno. I danas su knjige u Dalmaciji blago rečeno nesređene i postoji i suptilan i otvoreni pritisak da se žene odreknu nasljedstva u korist braće.

Jedna se baka davno rastala brzo nakon rođenja djeteta i sama brinula o mojoj mami cijeli život, a druga baka je radila s djedom – zajednički su imali posao i ona je prodavala na tržnici. Djed joj je rekao da nešto proda po 12, ona je prodala po 16, njemu dala 12, a razliku je trošila na sebe, na ženske stvari (manikura, frizura i slično) da se ne mora dovoditi u situaciju da od njega traži novac i objašnjavati mu potrebe za ženskim troškovima. Uvijek je bila lijepa, dotjerana i njegovana.

Od mame sam puno puta čula „jednom se živi, novac je da se troši” stav plus njezin čitav život obilježilo je trošenje iznad mogućnosti pa je jedan od rezultata taj da sam naslijedila i njezin dug koji otplaćujem. No cijela ta situacija bila je i poticaj da nastane moj divan projekt Žene i novac pa mi je to sad velik izvor sreće, zadovoljstva i zahvalnosti. A i sad mi je jasnije odakle moj hedonizam.

Što ste vi naučile o novcu od mame, što su vam govorile bake, kakve su vam bile prabake? Mislite li i vi kao vaše pretkinje? Kojih se uvjerenja trebate riješiti, a koja pojačano usvojiti i primjenjivati? Zahvalite svojim pretkinjama na učenjima i mudrostima, prihvatite što vam služi, a ostalo sa zahvalnošću otpustite.

Tema 3: Financije

Zadatak 2

Start-up

Napišite komentar!

Situacija: Bavite se mišlju kako pokrenuti vlastiti start-up i informirate se o svemu što je vezano za tu temu. Odlučite napisati komentar za online forum *privredni.hr* pod odgovarajućim naslovom.

Pročitajte članak Krešimira Sočkovića *Tko su lideri hrvatske start-up scene?* s internetske stranice tjednika *Privredni vjesnik* od 11. lipnja 2019. (privitak 1), te članak Kristine Ercegović *Gdje leži „pametna novac“?* s internetskoga portala *story.hr* od 10. kolovoza 2020. (privitak 2).

Napišite **komentar** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Sažmite sadržaje tekstova!
- Objasnite što su to start-upovi i kako se može doći do novaca za pokretanje vlastitoga start-upa!
- Prosudite koje mane odnosno prednosti može imati ulaganje tuđega kapitala, kako za ulagača tako i za pokretača start-upa!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 2/Privitak 1

Tko su lideri hrvatske start-up scene?

Krešimir Sočković

Započeti posao, osobito u Hrvatskoj u kojoj se na poduzetnike još uvijek gleda kao na špekulante, veliki je izazov. A od nule napraviti posao kojemu je tržište cijeli svijet – pravo je čudo. Ipak, uspješnih primjera za to ima, no uglavnom je riječ o provedbi ideja s prilično velikim žrtvama jer ti ljudi često još uvijek balansiraju na rubu svojeg poslovanja.

Za početak, da razjasnimo kako nije svaki početak posla – start-up. Ako vam je ambicija mala i tržište lokalno, ne pokrećete start-up. Prema definiciji, start-up je tvrtka ili organizacija, odnosno razvojna tvrtka stvorena s namjerom da istraži repetitivne i skalabilne poslovne modele. Start-up ima globalne ambicije i globalni potencijal, a da bismo ga ocijenili uspješnim, njegova vrijednost mora narasti na najmanje deset milijuna dolara.

A koji su to igrači uspjeli iz male Hrvatske napraviti posao za cijeli svijet?

Bellabeat jedan je od najambicioznijih domaćih start-upa koji je rastao nevjerojatnom brzinom i primjer je onoga što se događa samo u američkoj Silicijskoj dolini, uz veliki rizik, kapital, strašno brzi rast – i veliki *hype*. Ovaj projekt Urške Sršen i Sandra Mura

rastao je na modelu na kojem su se razvile najveće tehnološke tvrtke u svijetu, poput Facebooka ili Ube-
ra. Jedna su od tehnoloških tvrtki koje su se na tržištu našle u pravom trenutku i pronašle investitore koji su u njih unijeli milijune. Sada je na tržištu jedna od predvodnica revolucije u tehnologiji za preventivno zdravlje; uz softver, proizvode i hardver, pametni pri-
vjesak koji prati zdravlje korisnika. Preživjeli su i prestanak *hypea*, u novom su krugu investiranja i traže nove ljude za širenje poslovanja s američkog na europsko tržište.

Photomath je svjetski najraširenija aplikacija napravljena rukama hrvatskih programera. Komplikiranom matematikom putem pametnog telefona i njegove kamere projekt svakome omogućava riješiti i najsloženije zadatke, ali i pratiti postupak rješavanja i na taj način učiti. Na svojim mobilnim telefonima ima je više od 100 milijuna korisnika i po raširenosti ovo je sigurno najbolji hrvatski start-up. Temelj su njegova rada znanja i softverski resursi Microblinka, tvrtke također u vlasništvu Damira Sabola, oca Photomatha. Aplikacija je među prvima u svijetu pokazala da računala mogu naučiti gledati i prepoznavati stvari.

Još jedan iznimno zanimljiv start-up – **Farmeron**, softver za upravljanje farmama, koji je ozbiljan igrač na američkom tržištu. Prošao je

cijeli poslovni ciklus, od pokretanja, preko razvoja i skaliranja do, na kraju, akvizicije – kupio ga je od osnivača Matije Kopačića američki Virtus Nutrition, tehnološki lider u nutritivnim rješenjima za stoku. Inače je Farmeron sustav podataka u oblaku za upravljanje farmama muznih krava, koji većinu prihoda ostvaruje u Sjedinjenim Američkim Državama. Bivši vlasnik tvrtke sada se bavi svojom drugom tvrtkom Gideon Brothers – koja sada ozbiljno radi na projektima umjetne inteligencije i robotizacije, a napravili su prvi domaći robot za logistiku.

Agrivi Matije Žulja još je jedan računalni projekt za selo – ovaj put za rješenje u oblaku koje poljoprivrednicima diljem svijeta pomaže u postizanju djelotvorne, profitabilne i održive poljoprivredne proizvodnje. Visoko oslanjanje na umjetnu inteligenciju jača potencijal ovog projekta, a statistike pokazuju kako više od 150 zemalja svijeta ima dodire s njihovom platformom. Povezivanjem znanja stručnjaka koje je upoznao, jer je i sam pokrenuo malu poljoprivrednu proizvodnju, napravio je posao koji je utjecao na možda najveći broj ljudi u svijetu. I dalje posluju iz Hrvatske za cijeli svijet.

Nanobit je projekt Alena Sumine i Zorana Vučinića osnovan 2008. godine, a većinu svog vremena ovaj start-up posvećuje mobilnim

videoigrama. Mnoge od njih igrate ili ste igrali na svom telefonu, no ne znate da su ih proizveli dizajneri, game developeri i programeri domaće tvrtke koja samo ove godine od tri igre na kojima rade očekuje prihode od 400 milijuna kuna. Na oštrome konkurentnom svjetskom tržištu pronašli su svoju

nišu, pa su im ciljana publika za njihove videoigre žene između 25 i 55 godina koje govore engleski i vole ležernu zabavu. Prisutni su globalno i svake godine nastavlja ju rasti.

Uz ove start-upe ima još dobrih priča. Iako mnogi kažu kako je-

dan od devet start-upa propadne, europske statistike ipak kažu kako dobar dio tvrtki preživi i petu i sedmu, pa čak i desetu godinu postojanja. Ako imate ideju, a ona ima tržište, za koju godinu možete i vi biti među start-upima o kojima se priča. ■

Izvor: <http://privredni.hr/tko-su-lideri-hrvatske-startup-scene> [11.12.2023.].

Zadatak 2 / Privitak 2

Gdje leži „pametna novca“?

Kristina Ercegović

Nedavno me prijateljica, koja ima nekoliko biznisa, zamolila da ju spojim ciljano s jednom osobom koja je poslovni anđeo-investitor jer, kako kaže, za njezin najnoviji start-up važno joj je da dobije *smart money* i misli da ga može dobiti baš od te osobe. Kaže mi da joj se sviđaju njezin način razmišljanja i energija. Da, baš te riječi je navela kao važne kod odabira osobe koju želi za partnera u svom projektu, a ne samo X 000 EUR-a.

Naravno da sam ih spojila i vjerujem da ćemo uskoro vidjeti uspješne plodove te suradnje, no da se vratimo na temu takozvanog pametnog novca/kapitala.

Prvo, tko su poslovni anđeli?

To su ljudi, investitori, koji ulažu svoj novac u tuđe biznise, pojedinačno ili ponekad i udruženi i kroz fondove.

Neki od njih imaju ili su imali pa prodali vlastite biznise, dok neki ulažu u razne dionice poznatih kompanija i druge instrumente pa evo dio novaca žele riskirati i u start-upove.

A što su start-upovi?

Poduzetnici početnici s nekom idejom koju pokušavaju realizirati. Start-up, odnosno početna faza poslovanja, je vrlo osjetljiva i fokus joj je na traženju pravog poslovnog modela odnosno načina na koji ćemo osigurati razvoj i rast poslovanja. Odnosno radi se na proizvodu i shvaćanju tko kupuje, što kupuje, zašto kupuje, koliko često i postavljanju sistema/procesa kako i koliko te koliko često plaća za to.

Obično se pod start-up misli na brzorastuće skalabilne firme. Dakle ne nužno IT (aplikacije, softveri) no oni to u najvećoj mjeri jesu, pa ta dva pojma često poistovjećujemo.

A što znači skalabilno? Da uz porast prihoda troškovi ne rastu jednakom brzinom, odnosno da prihodi rastu eksponencijalno, a troškovi linearno.

E, sad zašto bi netko investirao u start-up i što dobiva time?

Investiranje, posebno u start-upove je rizično, kao i sve. Investitori ulažu prije svega u TIM, dakle u osobu, a ne toliko u ideju. Zato što dobar tim i od loše ideje zna napraviti nešto, a obrnuto ne vrijedi. I najbolju ideju na svijetu loša ekipa će uništiti.

Dakle, investitori ulažu novac i u zamjenu traže takozvani *equity*, odnosno udio u firmi. Na primjer, pokrećete posao i netko u vas uloži 20 tisuća eura i želi za to 10 posto udjela u vašoj novoosnovanoj firmi. Dakle želi biti suvlasnik u omjeru 1:10.

I sad se netko neiskusn u počecima pita: „Ali to je moja ideja, zašto bih njemu/njoj dao 10, 20, 30, 50 posto svoje firme?”.

Prvo, ne daješ mu nego prodaješ, a on/ona kupuje. U zamjenu za što? Dobivaš novac, a često i pametan novac (ideje, kontakte, znanje, iskustvo, mentorstvo).

Nije li bolje imati 50 posto od velike torte nego 100 posto malog kolača?

Na nama je da procijenimo sa svih strana kolike su šanse da ta torta, ako se upustimo u zajedničku suradnju, ima šanse biti velika. Ili ćemo i ovako i onako ostati s malim kolačem.

Nitko to ne može znati sa sigurnošću. Ja bih uvijek rekla da pogledate sve planove, brojke i analizirate i predvidite sve što vas veseli i padne vam napamet, ali slušajte i intuiciju. Pa ako ništa prije onda nas je korona naučila da ne možemo sve isplanirati, predvidjeti i kontrolirati, zar ne? Zato je važno ulagati u tim, u čovjeka, imati vjeru i povjerenje u njega/nju uz, naravno, procjenu koliko je ideja potencijalno zanimljiva tržištu.

Bilo kako bilo, izvedba je uvijek puuuno važnija od ideja.

Svi imamo milijune ideja svakodnevno. Ali samo se 3 posto ljudi usudi pokušati ostvariti svoje snove.

Zato sam ja „alergična” kada mi bilo tko sa strane, tko nije poduzetnik, sipa ideje i soli pamet. Osim ako ga nisam sama pitala i platila za to da me savjetuje, naravno.

Dakle da zaključimo – kakav je to *smart money*, odnosno pametan novac?

Onaj uz koji osoba u vas i vaš projekt/ideju ulaže novac, ali i svoje znanje, iskustvo, kontakte, podršku. A to je uvijek pametnije nego samo uzeti novac, jer vama i vašem projektu daje puno veću vrijednost i veće su vam šanse za uspjeh.

